

Mezinárodní bankovníctví

Roman Hlawiczka

Mezinárodní měnový systém

- **Mezinárodní měnový systém je soustavou peněžních vztahu ve světovém hospodářství.**
- V minulosti prošel složitým vývojem ([zlatý standard](#) atd.), jeho dnešní podobu určují **Kingstonské dohody z roku 1976.**
- Mezinárodní měnový systém tvoří:
 - různé měnové prostředky:
 - **národní měny** jednotlivých zemí,
 - **regionální nadnárodní měny** (ECU, dnes euro),
 - **zvláštní práva čerpání** (SDR) - jednotka zřízená k mezinárodnímu zúčtování (bezhotovostní) prostředků členů MMF.

Instituce měnového systému, především [Mezinárodní měnový fond](#) (MMF) a **Světová banka**.

- Na základě Kingstonských dohod byl přijat **system volných neboli plovoucích kurzů - floating**, kdy kurz se tvoří na základě nabídky a poptávky po měnách. Jednotlivé země však mohou uzavírat **dohody o pevných (fixních) kurzech** - například **Evropská měnová unie EMU** a její euro, které má pevné přepočítací koeficienty na současné národní měny zemí eurozóny až do okamžiku, než budou národní měny definitivně zrušena a nahrazeny eurem (1.1.2002).

Měnový kurz

- Měnový kurz je jedna ze základních ekonomických veličin, se kterou se setkáváme často. Hlavně když jedeme na dovolenou a chceme vědět, kolik euro za kolik korun dostaneme. Víte ale o měnovém kurzu vše, co se vyplatí znát? Otestujte se.
- [Měnový kurz](#) je ve zkratce cena peněz. Tedy v případě Česka je to **cena české koruny na světových devizových trzích**.
- V minulosti se měnový kurz určoval různými způsoby. Před první světovou válkou byla rozhodující například cena zlata a hodnota zlata ve měně (**tzv. zlatý standard**). Po druhé světové válce zase vznikl **tzv. bretton-woodský systém**, který administrativně určoval kurzy jednotlivých měn k americkému dolaru. V dnešní době většinou platí, že měnový kurz je **tvoren poptávkou a nabídkou měny na devizových trzích**. S tím, že velikost měnového kurzu čas od času ovlivňuje centrální banka devizovými operacemi na trhu.
- Kurz, který je určován čistě situací na devizovém trhu, je **nazýván jako plovoucí (floating)**, případně jako plovoucí s intervencemi centrální banky (**managed floating**). Pokud je kurz stanoven administrativně centrální institucí jako hodnota domácí měny k cizí měně, je tento kurz **nazýván jako fixní**.
- Český měnový kurz je v současné době víceméně volný a je určován devizovým trhem.

Valuty nebo devizy

- Devizový kurz je zažitý výraz pro směnný kurz všech forem peněz, přesněji se ovšem devizový kurz týká pouze **bezhotovostních transakcí**. Kdežto při směně ve směnárně a získání hotovosti v cizí měně se používá tzv. **valutový kurz**. Valuty jsou cizí měna v hotovosti, devizy jsou cizí měna na bankovním účtu, tedy v bezhotovosti.
- V praxi často platí, že devizový kurz, ten bezhotovostní, je **výhodnější než valutový**. S valutami a s hotovostí je totiž spojena řada rizik, například krádež, směnárný také musí platit nájem a pracovní sílu, která manipuluje s hotovostí. Proto je devizový kurz často o dost méně výhodný, směnárný si tím kompenzují vyšší náklady spojené s výměnou peněz v hotovosti.
- **TIP:** V praxi tak často vyjde mnohem výhodněji vybrat v zahraničí peníze z bankomatu s českou platební kartou, než [měnit peníze v hotovosti ve směárně](#).

Kdo určuje měnový kurz?

- Neexistuje právní předpis, který by přikazoval, jaký měnový kurz musí při převodu peněz směnárna nebo banka použít. Platí ale, že tento obchodní směnný kurz se odvíjí od oficiálního kurzu koruny, který vyhlašuje Česká národní banka. ČNB stanovuje kurzy koruny k ostatním měnám **každý den ve 14:30** na základě toho, jak se jednotlivé měny obchodovaly na devizovém trhu ve 14:15 místního času. Na základě kurzů vyhlášených ČNB si pak dále banky a směnárny určují měnové kurzy, které použijí.
- Česká národní banka má kromě vyhlašování kurzu koruny a sledováním jeho vývoje na devizových trzích také na **starosti českou měnovou politiku**. Na základě ekonomických analýz pak vstupuje na devizový trh, kde operacemi na devizovém trhu (tedy prodejem a nákupem české koruny) ovlivňuje devizový kurz koruny k dalším světovým měnám, nejčastěji sledované měnové páry jsou k euru a americkému dolaru.

Platební styk

- Česká národní banka se podílí podle [zákona č. 6/1993 Sb., o České národní bance \(pdf, 367 kB\)](#), ve znění pozdějších předpisů na přípravě zákonných úprav v oblasti platebního styku a zúčtování bank, poboček zahraničních bank a spořitelních a úvěrních družstev. Pečuje o plynulost a hospodárnost platebního styku a podílí se na zajištění bezpečnosti, spolehlivosti a efektivnosti platebních systémů a na jejich rozvoji.
- ČNB provozuje systém mezibankovního platebního styku CERTIS, ve kterém vede účty bankám, spořitelním a úvěrním družstvům a pobočkám zahraničních bank a zajišťuje jejich vzájemný platební styk.
- Dále ČNB vede účty a poskytuje služby platebního styku organizačním složkám státu, jejich příspěvkovým organizacím, státním fondům, územně samosprávným celkům a dalším subjektům v souladu se zákonem o rozpočtových pravidlech. ČNB nevede účty a neposkytuje služby s tím související fyzickým osobám, s výjimkou svých zaměstnanců.

Mezinárodní platební styk

- Platební styk v rámci EU se nazývá přeshraniční. Přeshraniční převod je převod peněžních prostředků z jednoho členského státu Evropské unie nebo státu tvořícího Evropský hospodářský prostor do jiného členského státu Evropské unie nebo Evropského hospodářského prostoru v domácí měně kteréhokoliv takového státu až do výše protihodnoty 50 000 eur přepočtené podle devizového kurzu vyhlášeného Evropskou centrální bankou.

Bankovní spojení v mezinárodním platebním styku

- V mezinárodním platebním styku se bankovní spojení skládá z mezinárodního čísla účtu IBAN (International Account Number) a adresy banky v podobě identifikačního kódu BIC (Bank Identifier Code). BIC kód je stanovený mezinárodním standardem pro zasílání zpráv v rámci systému S.W.I.F.T., je tedy shodný se swiftovou adresou banky.
- IBAN slouží k identifikaci účtu klienta finanční instituce v mezinárodním měřítku. Důvodem jeho zavedení je automatizované zpracování přeshraničních plateb bez rizika špatně zadaného čísla účtu. Každá země si sama určí strukturu IBANu, přičemž pevně stanoví pozice, na kterých je kód banky nebo pobočky banky a číslo účtu v rámci banky nebo pobočky banky. IBAN pro Českou republiku: V elektronické formě se IBAN skládá z 24 alfanumerických znaků bez mezer a jiných oddělovačů: CZ6508000000192000145399.
- V písemné formě je 24 znaků IBANu rozděleno do šesti skupin po čtyřech znacích oddělených mezerou: CZ65 0800 0000 1920 0014 5399.

Mezinárodní měnový fond

- **Mezinárodní měnový fond** (zkráceně **MMF**, [anglicky](#): *International Monetary Fund*, zkratka *IMF*) je mezinárodní organizace přidružená k [OSN](#), jež si klade za cíl usnadňovat mezinárodní měnovou spolupráci, podporovat stabilitu směnných kurzů a prostřednictvím půjček podporovat státy, jež zažívají hospodářské potíže. Byl založen v červenci [1944](#) a má v současnosti 190 členských států (z členů OSN do něj z různých důvodů nepatří jen [Kuba](#), [Lichtenštejnsko](#), [Monako](#), a [Severní Korea](#)). Hlavní sídlo MMF se nachází ve [Washingtonu D.C.](#)

Mezinárodní měnový fond

- K založení Mezinárodního měnového fondu vedl především vývoj mezinárodní měnové soustavy po [první světové válce](#), protože během světové [hospodářské krize](#) došlo v 30. letech 20. století ke zrušení [zlaté měnové soustavy](#). Už koncem 30. let byl vznesen návrh, na založení organizace, jež by vytvořila globální ekonomický systém, který by byl schopný čelit i velkým ekonomickým depresím.
- Prakticky však k tomu bylo možno přistoupit až v rámci přípravy poválečného uspořádání světa a systému nových organizací pro mezinárodní spolupráci v čele s OSN. Mezinárodní měnový fond, na jehož přípravě se podílela i [exilová vláda CSR](#), byl založen [22. července 1944](#) schválením *Clánků dohody* (Articles of Agreement) na Měnové a finanční konferenci v [Bretton Woods](#) v americkém státě [New Hampshire](#). [27. prosince 1945](#) Clánky dohody podepsalo 29 vlád včetně [československé](#), čímž tento základní dokument upravující poslání a fungování fondu vstoupil v platnost. Samotná organizace vznikla (současně se svou sesterskou organizací [Světovou bankou](#)) v květnu [1946](#) jako součást poválečných rekonstrukcí, finanční operace Fondu byly zahájeny [1. března 1947](#). Československu bylo členství ukončeno v roce [1954](#) jako důsledek provedení [neohlášené měnové reformy](#) z roku [1953](#); jeho členství v MMF pak bylo obnoveno až roku [1990](#).

- Základní cíle Fondu definované ve Článcích dohody jsou:
- podporovat mezinárodní měnovou spolupráci
- usnadňovat rozšiřování a vyvážený růst mezinárodního obchodu
- podporovat devizovou stabilitu
- napomáhat vytváření mnohostranných platebních systémů
- dočasně zpřístupňovat své zdroje členům majícím potíže s platební bilancí
- zkrátit trvání a zmírnit stupeň nerovnováhy v mezinárodních platebních bilancích členů.

Světová banka

- **Světová banka** ([anglicky World Bank](#), zkratka **WB**) je označení pro sdružení dvou specializovaných organizací [Organizace spojených národů](#) (OSN), které zajišťují finanční a technickou pomoc [rozvíjejícím se zemím](#) s cílem snížit [chudobu](#) a zlepšit životní podmínky na celém světě. Tvoří ji [Mezinárodní banka pro obnovu a rozvoj](#) (International Bank for Reconstruction and Development – IBRD), která pomáhá středně bohatým a chudým (ale [solventním](#)) zemím v [ekonomickém růstu](#), a [Mezinárodní asociace pro rozvoj](#) (International Development Association – IDA), která se snaží zabezpečit dostupnost finančních prostředků pro nejchudší země světa, obvykle formou grantů, bezúročných či nízkouročných [půjček](#).
- Spolu s dalšími třemi institucemi SB tvoří [Skupinu Světové banky](#) (The World Bank Group – WBG). Ta navíc kromě Světové banky zahrnuje [Mezinárodní finanční korporaci](#) (International Finance Corporation – IFC), která financuje soukromé investiční projekty, [Multilaterální agenturu pro investiční záruky](#) (Multilateral Investment Guarantee Agency – MIGA), která poskytuje garance pro politická rizika soukromých úvěrů v [rozvojových zemích](#) a [Mezinárodní centrum pro řešení investičních sporů](#) (International Centre for Settlement of Investment Disputes – ICSID).
- V roce 2016 bylo členem [Skupiny Světové banky](#) 189 zemí.¹

Evropská měnová unie

- Členy **Evropské hospodářské a měnové unie**, často zkráceně **Evropské měnové unie**, jsou všechny země [EU](#), což například znamená, že jejich [centrální banky](#) spolupracují v [Evropském systému centrálních bank](#) nebo že je mezi nimi zabezpečen volný pohyb [kapitálu](#).

Členské státy EMU

- **Členy Evropské měnové unie** jsou *všechny* členské státy Evropské unie - 27 rovnoprávných členských států. Z těchto 27 států jich 19 používá euro a tvoří **eurozónu**: [Belgie](#), [Estonsko](#), [Finsko](#), [Francie](#), [Irsko](#), [Itálie](#), [Kypr](#), [Litva](#), [Lotyšsko](#), [Lucembursko](#), [Malta](#), [Německo](#), [Nizozemsko](#), [Portugalsko](#), [Rakousko](#), [Recko](#), [Slovensko](#), [Slovinsko](#) a [Spanělsko](#).⁸ Zbývajících členských států Evropské měnové unie nezavedlo euro jako svou měnu: [Bulharsko](#), [Česko](#), [Dánsko](#), [Chorvatsko](#), [Maďarsko](#), [Polsko](#), [Rumunsko](#) a [Švédsko](#). Dánsko je zároveň členem **ERM II** (jednou z podmínek přijetí eura je dvouleté setrvání v ERM II). Měnové kurzy v ERM II se smí pohybovat +/- 15 % od kurzu eura, Dánsko se dobrovolně zavázalo, že bude dodržovat fluktuační pásmo +/- 2,25 %.

Další státy a území používající euro

- [Monako](#), [San Marino](#) a [Vatikán](#): tyto státy na základě dohod používají euro jako vlastní měnu, mají právo razit vlastní euromince.
- [Andorra](#) také používá euro na základě dohody s Evropskou unií, právo razit vlastní [euromince](#) má od 1. července 2013. První andorrské euromince však k obyvatelům státu dostaly až v prosinci 2014.
- [Kosovo](#) a [Černá Hora](#) se jednostranně rozhodly používat euro jako vlastní měnu
- [Svatý Bartoloměj](#) a [Saint Pierre a Miquelon](#) (francouzská zámořská území), přestože nejsou plnohodnotnou součástí Evropské unie, používají euro
- Britské suverénní vojenské základny [Akrotiri a Dekelia](#) na [ostrově Kypr](#) jednostranně adoptovaly euro 1. ledna [2008](#). Toto území je pod [britskou korunou](#), ale není součástí EU. Zákony těchto základen jsou sladěny se zákony Kyperské republiky. Proto, když [Kypr](#) začal používat euro, i tyto základny jednostranně převzaly euro za vlastní měnu.
-

DĚKUJI ZA POZORNOST